שער המצוות — תרומה

בנין משכן ומקדש כו' ונבאר ענין בית המקדש של שלמה הע"ה ומשכן שבמדבר ומשכן שילה הנה בדרוש א' של נוק' דז"א ביארנו באורך כל בחי' זו"ן מבריאת העולם ועד חורבן בית שני וע"ש ופה נבאר ג' זמנים הנז' בקיצור כי בזמן המשכן בדור המדבר היו זו"ן בימי החול אב"א שלא בזמן התפלה וז"ס משכן שהוא גי' ת"י שהם ב' אחוריים דאלהי"ם כי אחוריים דאלהי"ם גי' ר' ועם ה' אותיותיו הם ה"ר וז"ס ה"ר האלהי"ם חוֹרֶבָה כי ההר הוא בחינת אלהי"ם בסוד אחורים ולכן הוא חורבה שהוא דין ואין בו ישוב וב' פעמים ה"ר הם בגימ' משכ"ן והענין הוא כי בהיות זו"ן אחור באחור הם דינים בבחי' אלהי"ם ושני אחוריים דזו"ן הם ב' הרים הנדבקים זה בזה ולכן המשכן נעשה במדבר חרב ושמם כי הוא בבחי' אחוריים ובמשכן שילה חזרו להיות זו"ן פנים בפנים אבל הי' מן החזה ולמטה מדת רחל בלבד ולכן לא הי' המשכן ההוא אהל גמור אלא מלמעל' דוקא ואמנם היו מחיצות כותלים של אבנים מבנין כנו' ולכן נק' שילה כי ג' אותיות יל"ה גי' מ"ה שהוא ז"א שאינו עתה שם אלהי"ם אלא שם הוי"ה דמ"ה דאלפין ולא עוד אלא שאינו אפי' באחוריים של הוי"ה הנז' שהוא גי' ק"ל אלא בפנים שלה שהוא גי' מ"ה ואות ש' של שילה הוא כנגד נוק' שעתה חזרה להיות בחי' פנים של שם אלהים ולא עוד אלא שהוא שם אלהים היותר עליון שהוא אלהים דמילוי יודין העול' ש' ובמקדש של שלמ' היו זו"ן שוים במקומם לגמרי אפי' מן החזה ולמעלה שהוא מקום לאה כנו' ובבחי' פנים בפנים ונודע כי לאה נקר' מדת כמבואר אצלי' בסוד מדת ימי מה היא ולכן מקדש גי' מד"ת לרמוז כי אז עלה עד מקום שיעור לאה הנקרא מד"ת כנז' וז"ס מ"ש בפ' פקודי כי בימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא ר"ל שנגלה בכל שיעור קומת ז"א. גם ז"ס ז' ימים וז' ימים ארבעה עשר יום שעשה שלמה משתה כשבנה ב"ה שהם נחלקים לב' בחי' ז' וז' כנו' והטעם הוא ז' כנגד לאה וז' כנגד רחל.

ענין הארון כתיב ועשו ארון עצי שטים וגו'. אם תדקדק תמצא כי ברוב מדות המשכן וכליו יש בהם חצאי אמה ואמנם יובן במ"ש בדרושי' רבי' כי רוב בנייני האצי' הם בסוד חצאין כי הנה מספי' בינה דא"א אשר בגרון שלה נעשו ב' כתרין לאו"א ומן הת"ת דא"א נעשה סיום גופא דאו"א וגולגלתא דז"א ומן הת"ת דז"א נעשה סיום גופו וכתר מל' נוק' דז"א וע"ד זה יש בחי' רבות. ונבוא אל הביאור כי הנה הארון הוא נוק' דז"א אשר שיעורה מחצי ת"ת למטה דז"א והנה היסוד אין אנו מכניסין אותו בחשבון לפי שהוא נתון בנתים בין נו"ה אמנם הנו"ה הם אמתים וחצי הת"ת הרי אמתים וחצי ארכו של ארון והנה גם התורה הנתונה תוך הארון הנה היא בשיעור הזה והוא בחי' ז"א הנק' תורה שבכתב אשר שיעור קומתו הוא מחצי ת"ת דאי' וג"כ יהיה אורך אמתים וחצי ע"ד הנז' בארון שהוא נוק' דז"א כנו'. (א"ש צ"ע כפי הפשט שהלוחות לא הי' ארכם אלא ששה טפחים בלבד.

עוד פי' אחר והוא בבחי' המוחין דנוק' הנק' ארון כנז"ל וכמבואר אצלי' בדרוש אחר ענין זה אבל עתה נפרש באופן שלישי והוא כי הנה המוחין דנוק' אינו רק ב' מוחין וחצי כי הדעת שלה הוא ק"ל בסוד עיטרא דגבו' שהיא חצי הדעת, אבל עיטרא דחסדים שהיא חצי האחר של הדעת אינינו בה וז"ס אמתים וחצי אורכו. עוד פי' אחר ג"כ בענין כל שיעור הנוק' כנז' הנק' ארון והנה היא נחלקת לג' חלוקות ג"ר וג"א וג"ת וכנגד הג"ר שבה אמר אמתים וחצי אורכו לפי שהמוחין אינם במקום רחב כי הראש הוא צר מאד כאותם החללים הקטנים דבגלגלתא אבל יש בהם אורך כנו' כי הם מתפשטים דרך ג' הקוים ע"ס רגלים כנו' וכנגד חג"ת שבה ששם מתרחבין הגוף והזרועות אמר ואמה וחצי רחבו וכנגד נה"י שבה הסומכים ומקיימין את גופה אמר ואמה וחצי קומתו.

ועתה נבאר החשבון האמות הנז' והנה היות המוחין שלה אמתים וחצי הוא לפי שהנשים דעתן קלה ואין בה אלא שני מוחין כנז' בשילהי אדרת האזינו וז"ל ונהירו דתרין מוחין גליפן בה וכו' והב' מוחין שהם חו"ב שבה המתפשט בשיעור קומתה כל מוח מהם אורכו אמתים וחצי כמ"ש והענין הוא כי הנה נודע שהמוחין דחו"ב דז"א מתפשטים בשני קוים ימיני ושמאלי שבו מתפשטים ע"ס ג"פ תתאין דנו"ה שבו אבל צריך שתדע הקדמה א' והיא כי אעפ"י שמתפשטין עד למטה אינינו נק' בחי' מוחין גמורים רק בהיותם למעלה בג' חללי דגלגלתא דז"א וכל התפשטותם למטה אינם נק' מוחין גמורים אבל עכ"ז כיון ששני מוחין דנוק' נעשית מב"פ קדמאין דנו"ה דז"א לכן כל התפשטות המוחין דז"א עד ב' פרקין קדמאין דנצח והוד שבו והם בכלל נק' מוחין ג"כ לפי שמהן נעשין מוחין אל הנקבה אבל ב"פ אמצעין וב"פ תתאין דנו"ה התפשטות המוחין דז"א בתוכם אינם נקראים מוחין כלל. ומכ"ש שאינם ממש מוחין גמורי' אבל הם מכלל גופא דז"א ואינם מוחין כלל והענין הוא כי כללות התפשטות מוח החכמה בג"פ דנצח נכלל תחלה כל האור ההוא בפ' העליון דנצח כדי שיועיל לעשות מוח חכמה בראש הנו' ולכן אע"פ שהמוחין ההם הוא בחי' גופא עכ"ז נקרא שם בשם מוחין אבל בב"פ אמצעי ותחתון שבו אינו נק' מוח כלל וכן הענין במוח הבינה המתפשט עד הוד שבה כנו' עוד נת' אצלינו כי בנו"ה דז"א מתפשטים ב"ח מאותם ה' חסדים המתפשטין מחסד עד הוד שבו כנו' והנה בשביל שהם אורות מגולים הארתם נגדלת כפלים ונמצא שבחסד שבנצח נעשה כפול חסד אחד לצרכו שם וחסד הב' להיותו במוח חכמת הנקבה ועד"ז בחסד שבהוד נכפל לשנים הא' לעצמו והב' במוח בינה דנוק' כמבואר אצלינו בסוד ירידת החסדי' והגדלתו ונמצא כי במוח החכמה שלה יש חסד שלם ונק' אמה אחד עוד יש בה הארת המוח דחכמה דז"א הכלול מהארת התפשטותו בג"פ דנצח דז"א כנז"ל הכל נכלל בפ' העליון לבדו והארת המוח הזה הכלול מהארת ג"פ נק' אמה וחצי שהם ג' חצאי אמה והרי אמתים וחצי אורכו וכעד"ז בקו שמאל במוח בינה שלה והנה החסד אשר במוח חכמה שבה נקרא אמה שלמה אף על פי שהוא כנגד הפ' הא' דנצח דז"א לבדו (*א) לפי שכל החסד ההוא נשאר למעלה במוח החכמה שבה ואינו מתפשט בשארית קו הימין שבה כלל אבל הארת המוח עצמו הנקרא חכמה הנה הוא מתפשט בכל קו הימין שבה עד הנצח שבה ולכן כל פ' ופ' אינו רק חצי אמה בלבד ועל דרך זה הוא במוח הבינה:

עוד יש בזה טעם שני והוא כי החסד הוא אור מגולה ולכן נגדל ונכפל ונעשה ב"ח שלימים א' לנצח דז"א וא' לחכמה דנוקבא ולכן החסד שבחכמה שבה נקרא אמה שלימה אבל המוח עצמו הנמשך אליה אינו מגולה כי הנה הוא סתום תוך הנצח דבינה המתפשט ע"ס נצח דז"א כנודע ואינו נכפל הארתו ונמצא כי בהתחלקו בב' מקומות לו ולה נמצא כי כל פרק ופרק אינו רק חצי אמה בלבד בנקבה כי חצי הארת כל פרק מהם נשאר בנצח

דז"א ועד"ז במוח הבינה שבה וענין אמה וחצי רוחבו בג' אמצעיות שבה הוא כי כבר נתבאר שבשאר שש קצוות שבה אין חסדי' דנו"ה דז"א מתפשטים רק נשארין במוחין שלה בלבד ואמנם הה"ג שיצאו מיסוד דז"א וניתנו בדעת שלה הנה הארתם חוזרת להתפשט מן חסד שבה עד הוד שבה כנודע אבל הארת מוחין שבה שנעשו מהמוחין דז"א שנתפשטו בנו"ה שבו הנה הם מתפשטים בכל המשך בב' הקוים ימין ושמאל שבנוקבא כנזכר ונמצא כי מספי' החסד שבה נתפשט גבו' א' והרי אמה א' ועוד נתפשט הארת המוח עצמו הנק' חצי אמה לטעם הנז"ל כי אין הארתו נכפלת להיותו אור מכוסה והרי אמה וחצי בספי' החסד שבה בקו ימין ועד"ז בגבו' שבה קו שמאלי וכעד"ז אמה וחצי קומתו בנו"ה שבה הנק' קומה שלה כנז"ל ונמצא כי כל הארות האלו בשני הקוים ימין ושמאל שבה ולא בקו אמצעי והטעם הוא כנז"ל כי דעתה קלה ואין בה רק ב' מוחין ימין ושמאל המתפשטין בקו ימיני ושמאלי שבה ויש בהם המדידה הנז'.

פירוש אחר דע כי היסוד דאבא המתלבש תוך היסוד דאימא ואח"כ שניהם מתלבשים תוך דעת דז"א הוא הנקרא תורה שבכתב וזה הוא סוד מה שאמרו רז"ל בפרשה לך לך וז"ל רבי אבין מוסיף תרתין ג' נובלות הם נובלות חכמה של מעלה תורה כו' פי' כי זה היסוד דאבא המתפשט בז"א הנקרא תורה הנה הוא נמשך ונובל מן חכמה של מעלה שהיא אבא וכבר נת' אצלי בענין ביטול המלכים כי בחי' נה"י דאו"א שנתפשטו בז"א בבחינת מוחין אירע בהם ביטול ונפילה בעת ביטול המלכים ולכן נקרא נובלות והנה גם הארת היסוד דאבא היוצא לחוץ מן החזה ולמטה דז"א הנעשה ממנו פרצוף יעקב גם יעקב הזה נקרא תורה שבכתב להיותו מיסוד דאבא הנקרא תורה כנז'. ונניח עתה ענין יעקב ונדבר ביסוד עצמו דאבא שבתוך ז"א כי הנה הוא יותר ארוך מיסוד דאימא כי היסוד דאימא שהוא נוקבי' קצר ונשלם בחזה דז"א והיסוד דאבא שהוא זכר יוצא משם ולחוץ ומתפשט תוך ז"א מן החזה ולמטה בגילוי ע"ס יסוד ז"א ממש ואותו התפשטות המגולה שבו שהוא צורת וא"ו ארוכה כנו' כי היסוד הוא צורת וא"ו הוא הנקרא ארון והתורה אשר בתוכו הוא הארת מוח הדעת המלובש בתוכו כנודע.

אמר חיים הכותב ונלע"ד כי לכן היו ב' לוחות בתוכו שהם תרין עטרין דדעת ה"ח וה"ג שהם עשר הדברות והם חמשה חומשי תורה כל חומש כלול מחו"ג ובהם כלולים כל תרי"ג מצות רמ"ח מצו' עשה בחסדים ושס"ה ל"ת בגבורה כנז"ל בהקדמת דרוש השער הזה ובזה יפתחו לך שערי אורה רבים להבין דברים אחרים מתוך דבר זה והנה הארון הוא בגי' ע"ב קפ"ד ע"ה שהם אחוריים פשוטות והמלויות דהוי"ה דע"ב דיודי"ן כנו' אשר הוא פנים דיסוד דאבא והאחוריים שבו הם מתפשטים בז"א. ואמנם ענין הכפורת המכסה על הארון הוא נעשה מן היסוד דאימא כמ"ש וזה ביאורו דע כי אעפ"י שבמקומות רבים ביארנו שהאורות החסדים שמן החזה ולמטה הם מגולים אין הכונה שהם מגולים לגמרי דא"כ כיון שפי היסוד דאימ' פתוח ויוצאים החסדי' דרך שם לחוץ להתפשט בז"א א"כ נמצאים אורות אלו מגולים לגמרי ויתאחזו בהם החיצונים וכבר נתבא' לעיל כי אין הז"א יכול לקבל אורות אלו בגילוי עד שיתלבשו תחלה בכלים של נה"י דאי' או דאבא ואיך עתה הם מגולים ועוד דא"כ ג"כ כל החסדים העליונים הנשארים למעלה בדעת יפלו למטה גם הם כי הנה החסדים הם מים ויפלו דרך שם אבל הענין הוא באופן זה כי הנה ברדת החסדים ההם דרך פי יסוד דאימא לוקחים עמהם בחי' הארת הלבוש והכלי ההוא דיסוד דאימא ומתלבשים בו והענין הוא כי פי יסוד דאי' נסתם במסך א' אבל אינו נק' סיתום גמור והטעם הוא כי להיות שם סיום הספיר' האחרונה דאימא לכן נמשכה שם הארת לבו' היסוד ההוא עד פי היסוד עצמו ואותה ההארה נעשה שם כמו מסך אחד ולבוש הסותם פי היסוד ההוא ונמצא כי כשיורדין החסדים למטה אינו יורד עצמות' רק הארתם לבד מה שיכול לעבור דרך המסך ההוא ואז הם לוקחים עמהם מאותה ההארה של הלבוש ההוא ויורדים מלובשים בתוכו ובכ"מ התפשטות הם מלובשים בו:

ואמנם מה שאנו קורים אותם אורות מגולים הוא לפי שאינן מלבו' ההוא עצמו העליון דיסוד עצמו דאימא רק הארה נמשכת ממנו והוא מסך ולבוש דק מאד ובערך זה נקרא אורות מגולים ואמנם תועלת המסך הזה הוא לב' בחינות הנז"ל האחת הוא כדי שהחסדים האלו שהם עצמותם אורות ממש ולא כלים יהיו מלובשים תוך הכלי הזה הנעשה מיסוד דאימא ועי"כ אין החיצונים נאחזים בהם כנו' כי אין החיצונים שולטים מאי' ולמעלה והשנית הוא כי ע"י המסך הזה לא ירדו אצל החסדים למטה אבל העליונים נשארו למעלה בדעת עצמו והחסרים התחתונים שהיו שם דחוקים מאד כמבו' אצלינו ועי"כ הם בוקעים ויורדין דרך המסך ההוא כנז' ומתפשטין בגופא והעליונים שישארו מרווחים אחר שיצאו התחתונים נשארים שם כי אינם בוקעים המסך רק בהיותם דחוקים בחוזק ובצמצום ומחמת זה נשאר ונבקע הכלי ויוצאים לחוץ וזכור ההקדמה זו והנה הלבוש שבו מתלבש היסוד דאבא כשמתפשט ויוצא מן החזה ולמטה דרך פי היסוד דאימא ה"ס הכפורת שעל הארון ולהיות הלבוש הזה כלול מנה"י דאימא לפי שגם הנ"ה מאירים ביסוד שהוא קו האמצעי המכריע ביניהם והנה הנצח יש בו י"ה במילוי יודי"ן ועול' ל"ה ועוד תכה אותו יו"ד פ' ה"י גי' ש' והרי של"ה בנצח ובהוד יש שם י"ה במילוי ההי"ן והוא גי' ל' ועוד תכה אותו י"פ ה"ה גי' ר' הרי ל"ד בהוד וביסוד יש שם י"ה במילוי אלפי"ן והוא גי' כ"ו ועוד תכה אותו י"פ ה"א גי' ק"כ והם קמ"ו ביסוד עתה תספור כולם של"ה ר"ל קמ"ו ויהיו גי' תשי"א כמנין הכפורת ואני מסופק אם שמעתי ממורי זלה"ה שהוא כמנין הכפרת:

והנה ענין זר זהב שעל הכפורת הוא כי הלבוש הזה הנקרא כפור' המלבי' את הארון שהוא היסוד דאבא הנה הוא עודף עליו בפי היסוד ג"כ לסותמו וזו הבחי' הוא גבוה ממנו על הארון וז"ס זר זהב סביב שעל הכפורת ונודע כי הזהב באימא ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה כי ז"ר הוא בגי' או"ר שה"ם אל"ף למ"ד. אהיה שהוא א"ל במילוי היוצא משם אהי"ה כי אהי"ה הוא בגי' כ"א ועם י' אותיות מילוי הוא א"ל:

א"ש נלע"ד שלהיות ששם א"ל אינו עושה אלא בבחינת עשר אותיות המילוי דשם אהי"ה לכן שם אהי"ה העיקרי אינו נמנה כ"א פשוט כ"א ושם א"ל הנז' נמנה במילוי קפ"ה וב' בגי' אור כאמור להיות שהוא אור דאהי"ה המאיר ועושה שם א"ל הנז' וכו' כי שם אהי"ה באי' ולכן זה הזר זהב נרמז בו: